

macím v online prostředí klíčová. U žáků na prvním stupni základních škol je totiž zřejmé, že sami budou mít nedostatek zkušeností v tomto ohledu. Pokud se tedy učitel rozhodne využívat ICT pro výuku čtení a získávání čtenářské a informační gramotnosti, pak je nutné, aby byl žákům v těchto věcech velmi nápomocný a byl jim dobrým příkladem (Kikuchi, Kato, Akahori 2002).

Problematická může být v tomto ohledu nedostatečná metodická a technická kompetence učitelů, kdy zejména starší učitelé mohou mít sami s využíváním ICT problémy. V obecné rovině využívají ICT pro výuku ve větší míře více motivovaní učitelé z vlastního rozhodnutí nebo učitelé, které k tomu nutí daná škola (Maněnová 2012; Zounek, Šedová 2009). Maněnová 2012 dochází na základě výzkumu provedeného na českých školách k závěru, že pro práci s ICT ve výuce jsou klíčové právě ony osobní pohnutky, resp. osobní motivace učitele v tom smyslu, že využití ICT žáky i je samotné nějakým způsobem v rozvoji obohatí. Stejná studie pak na základě tohoto výzkumu shrnuje i nejčastější překážky pro nevyužívání ICT ve výuce. Těmi jsou zejména obavy z vlastní nedostatečné znalosti techniky a používaných výukových programů, obavy z poruch, nedostatečná technická vybavenost školy a dále např. náročnost přípravy na výuku.⁴⁰ Těmto problémům čelí také Česká republika, kdy většina současných učitelů disponuje znalostmi ICT, ovšem ne vždy se cítí být dostatečně kompetentní pro jejich využití přímo ve výuce. To lze řešit zintenzivněním dalšího vzdělávání učitelů v této oblasti, zejména v souvislosti s novými aplikacemi a programy, které lze v rámci výuky nejen čtení využít.

V souvislosti s moderními metodami výuky by tedy mělo být využívání ICT ve výuce nejrůznějších předmětů samozřejmostí, včetně výuky čtení a pochopení psaného textu. ICT a různé technické pomůcky jsou totiž viděny jako faktor, který může výuku významným způsobem zefektivnit, zkvalitnit a zmodernizovat. Nejčastěji v rozmanitosti zdrojů, metod, textů a výukových materiálů, které žákům i učitelům nabízí (Rathore 2011).⁴¹ Nesmíme však směřovat k tomu, že různé technické pomůcky budou ve výuce čtení využívány nadbytečně. Stále mnoho odborníků zastává názor, že pro rozvoj dítěte v oblasti čtení a čtenářské gramotnosti jsou zásadním nástrojem tištěné knihy delšího rozsahu. Právě ty by měly tvořit základ v této oblasti a následně by mělo postupně docházet k zařazování dalších zdrojů, jako jsou elektronické knihy a různé kratší texty včetně těch internetových.

7.1

Výsledky analýzy

Mezinárodní studie i dřívější zjištění České školní inspekce nejsou v otázce přínosnosti či škodlivosti používání ICT ve výuce jednoznačné. Většina moderních studií se klouje k názoru, že umírněné používání ICT ve výuce neškodí, naopak při správném užití pod kontrolou učitele může být využití ICT spíše prospěšné. Velmi však také záleží na osobě konkrétního učitele a na tom, zda je schopný s ICT ve výuce efektivně pracovat. Neméně důležitým faktorem je rovněž způsob a míra využívání ICT v domácím prostředí, tedy zda jsou digitální technologie využívány dětmi pouze pro zábavu, nebo i k výukovým a vzdělávacím účelům. Mezinárodní šetření sledující gramotnost žáků základních škol, PIRLS 2016 nevyjímaje, pokládá v dotaznících řadu otázek souvisejících právě s využitím ICT.

Důležitost ICT ve výuce v rámci moderní výuky naznačují i sami ředitelé škol, jak ukazuje

40 Podrobněji viz Maněnová 2012. V souvislosti s využitím ICT v matematických a přírodovědných oborech pak např. Robová 2012; Burill et al. 2002; Kastberg, Letham 2005; Nocar 2003.

41 Některé studie hovoří i o skutečnosti, že ICT nástroje mohou být vhodné jako pomoc pro pomalejší žáky nebo žáky se speciálními potřebami či poruchami učení, jelikož nabízí různé alternativní možnosti, jak vzdělávání těchto žáků podpořit (podrobněji viz např. Hall, Hughes, Filbert 2000; Lynch, Fawcett, Nicolson 2000; Pešat, Gybas 2014; Zikl et al. 2011; Zikl et al. 2015).

